

Вяра

10.12 по еретическия, † 27 ноември по църковния календар - Св. преподобни Теодосий Търновски. Св. великомъченик Яков Персиец. Св. преподобни Паладий Еленополски. Св. преподобни Роман. Свети Иаков, епископ Ростовски. Икона на Пресвета Богородица “Знамение

Житие на преподобни Теодосий Търновски (1363 г.)

Св. прподобни Теодосий Търновски. Българска икона от XIX в.

Преподобният Теодосий се роди от благочестиви и благородни родители българи, както се предполага, в град Търново, който тогава беше столица на българите. Понеже още

в младостта си проявяваше изрядно благочестие и живот по Бога, както ми казаха знаещите това, и имаше за свой град и отечество горния Йерусалим, а за свои братя и сродници небесните сили, той се скри от своите плътски родители и сродници, за да не знае за него никой и любовта към родителите да не му попречи на любовта към Бога. И както птиченцето напуска гнездото и си играе да лети по въздуха след като му пораснат крилцата, така и този Божи човек, като излезе из светското си гнездо, предпочете уединението, поста и за много малко време се яви като горяща свещ на умното делание и внимателното трезвение, подражаваше на безплътните и принасяше на Бога чиста молитва. Послуша гласа на Спасителя, Който казва: "Който иска да върви след Мене, нека се отрече от себе си, да вземе кръста си и Ме последва", затова излезе от своето родно място, стигна в град Бдин (Видин) и влезе в манастира "Арчар", където имаше храм "Свети Николай Мирликийски".

Игуменът Йов, добродетелен човек, предвидя, че той ще бъде избран съсъд на Бога, затова го прие с готовност и го пострига в монашество. Като влезе в монашеския живот, Теодосий беше много прилежен в послушанието и смирението, имайки предвид думите на Синайския игумен, Йоан Лествичник: "От послушанието се ражда смирение, а от смирението безстрастие, което се именува царица на добродетелите". Бидейки истински изпълнител на божествените заповеди, вършеше доблестно всички служби, като мислеше, че служи на Бога, а не на човеци. Не прекъсваше поста и въздържанието, а пребъдваше усърдно в тях и беше по думите на божествения Давид като дърво, посадено край водни извори. Затова преподобният Йов го постави за началник над всяка манастирска потреба.

След като прекара там доста време и добре свикна с постническия живот, след като изпрати своя отец Йов при

Господа, приличайки на трудолюбива пчела, която обикаля различни цветя и събира сладък мед, той остави споменатата обител, пристигна в град Търново и се засели в много известния манастир "Пресвета Богородица", който обикновено се нарича дори до днес с името "Света Гора". Но малко време прекара в него; защото очакваше да намери там нещо повече като умния търговец в Евангелието, който иска да получи многоценния бисер. И отиде на някакво място, наричано Червен, и в тамошния манастир всячески търсеше човека, който да може да го напъти в духовния живот не само със своята добродетел, но и с личното си благочестие, с непоколебимата си вяра и спазване на божествените правила. Но понеже малко бяха тогава в България творците на добродетел, скоро и оттам напусна, пристигна в Сливенската планина и се посели в манастира "Св. Богородица", наречен "Епикернев", защото храмът му бил съграден от някой си Епикерн. И остана там много време.

Но до него дойде слухът, че един монах Григорий, по прякор Синаит, е дошъл на някакво пустинно място между Византия и България, което се нарича "Парория" (Пригранично) и е откъснато от всякакви връзки със света, където поставил килии, положил начало на добродетелен живот и пребъдвал в молитва към Бога и получавал от Него изобилни озарения. Този именно земен ангел и небесен човек немалко години прекарал на Атонска Света Гора и там мнозина научил на правилния подвиг и видение, бидейки самият той богат с добродетелно безмълвие (исихия) и ангелоподобно житие. Но понеже агаряните прегазили цялата гръцка земя и опустошили всички места, и той излезе от божествената Атонска Гора, тъй като не можеше да живее там поради честите варварски нападения, и дойде в горепоменатото място. И се разнесе навсякъде слухът за неговото изрядно житие. Както магнитът привлича към себе си желязото, така и

добрият слух за него улавяше добрите човеци. Множество човеци се събраха при него да чуят неговото божествено учителство. Улов на слуха за него стана и този чуден Теодосий. С усърдие дойде в тамошната пустиня, намери чудния мъж и се изпълни с неизразима духовна радост. А божественият Григорий, щом го видя, веднага го прие, защото му беше открита живеещата в него божествена благодат. Отсега нататък той денонощно беше наставляван на чистата вяра и божествените заповеди, които са в състояние да възвисят човека до Божия образ и до мярата на възрастта на Христовата пълнота. Така той вървеше подир своя учител и се насищаше с духовно питие, както телето бозае от своята майка. А великият Григорий, като видя неговата божествена ревност за живот по Бога, нищо не криеше пред него от подвига и съзерцанието, против които демоните воюват от дясна и лява страна.

Но понеже това място Парория беше пълно с разбойници, които смущаваха безмълвието на монасите със своите нападения, великият Синаит изпрати Теодосий при цар Иван Александър, който тогава държеше българския скиптър, човек благочестив и разумен, както рядко някой е между царете, за да му направи известно всичко това, та дано се смили да съгради крепост на светата обител за спокойствие на духовния отец и неговите сподвижници. Царят, като чу всичко от Теодосий, когото повече от другите познаваше от начало и понеже много обичаше изрядните монаси, веднага удовлетвори прощението му: изпрати имения и добитък и всичко друго потребно за крепостна кула с радостна душа и богата ръка. Така се създаде кулата, на светата обител и църквата, а монасите получиха безмълвие и тишина, както и се освободиха от разбойническите нападения.

А Теодосий продължаваше да бъде прилежен в непрестанното псалмопение, като ставаше в полунощ да

отправля към Господа своите молитви според божествения Давид. Като го наблюдаваше великият отец да расте в добродетелта и да се издига постепенно в сърцето си нагоре, само на него единствен от всички братя заповяда да се усамоти в килията си, за да го подложат на изпитания демоните, които по този начин имат обичай да се борят с подвижниците. Като се облече Теодосий в молитвите на своя отец като в броня и шлем и кораво всеоръжие, изпълняваше заповяданото послушание със светло произволение. Срещна много опълчения и съпротивления от враговете на човешкото спасение, различни мечтания и чужди гласове, но смелият борец не само че не се уплаши, ами и за малко време не можаха да го откъснат от паметта Божия; той си пееше и казваше: "Окръжаваш ме с радост на избавление" и пак: "Господ е Пастир мой и от нищо не ще се нуждая".

Но пак се яви належаща нужда и братята бяха отвсякъде стеснявани, та преподобният Григорий отново изпрати Теодосий при поменатия цар, защото никой друг не можеше да изпълни такава задача поради старото му познанство с царя и искрената любов на царя към него. А той като получи повелята на своя отец, отиде при царя, получи просимото и искаше да се върне назад. Тогава някой си благороден мъж от бележитите и славните в столицата на име Роман, който отдавна имаше голяма любов към блажения Теодосий и беше крайно привързан към него със сърдечна близост, беше облечен в монашески образ, но съвсем нямаше наставник по Божия път и много скърбеше в себе си. Като узна, че Теодосий е пристигнал, дойде при него и като се докосваше до нозете му и като му припомняше отдавнашната си обич, рече: "Ако ме оставиш без твоето внимание, ще чуеш, че или съм се заклал, или съм се хвърлил от високите стръмнини. Защото, както елен желае водни извори, така моята душа желае да се наслаждава на твоите молитви и винаги с тебе да се

въдворява!" Теодосий склони на неговите молби, взе го със себе си и го доведе при блажения старец. Старецът пък се подчиняваше на заповедта да не изгонва идващия, затова с усърдие го прие и го причисли към братята. А той покорно служеше, изпълняваше заповедите и доста време прекара там. Случи се друга някаква нужда и старецът изпрати Роман по манастирска служба. В това време на блажения Григорий като човек настъпи пределът на всяко човешко естество и дойде му вече времето да замине при Господа. И го погребяха с ридание и много сълзи.

Като останаха без пастир, монасите на оная обител канеха Теодосий да им стане предстоятел, понеже подражаваше на житието на покойния старец и беше причина за сигурността на тяхното съществуване. Той обаче нито за момент не се покори и не пожела да приеме върху си такова началство. Затова, като почака малко време подир смъртта на божествения отец, замина за Сливенската планина, едно за посещение на тамошните братя и друго заради поменатия Роман, когото взе оттам и се отправи към Светата Атонска Гора, понеже пожела да види тамошните подвижници на монашеското житие. Събра като трудолюбива пчела всичко, което можа да чуе за подвига и видението, поради духовната си чистота привлече Светия Дух в себе си, но понеже не можеше да остане там поради варварските нападения, изпрати Роман назад, а самият той отиде в град Солун. Обиколи там добродетелните мъже, сподоби се с тяхното благословение; оттам пожела да отиде в Бер, та и там да се наслади на вида и беседите на отците. Там имаше скит "Нови Антоний" с много постници, които един друг се надпреварваха в добродетели и водеха равноангелско житие. Като се наслади достатъчно на техните молитви и разсъждения, замина с кораб за Цариград. И там прекара малко време, докато се поклони на светините с голямо благоговение, и се завърна в Парорската обител, едно

да посети братята, друго да се поклони пред ковчега на великия отец, и пак отиде в Сливен, откъдето взе Романа и замина в Емонската планина до Несебър на Черно море.

Докато бяха там, не преставаха да умоляват Божественото милосърдие и да прибавят трудове към трудовете си и пост към поста си. Според думите на божествения Павел забравяха що е зад тях, и се стремяха към това, що е пред тях, и като едностранен впряг тичаха по божествения път. Но понеже и там не ги остави спокойно да безмълствуват ненавистникът на доброто, дяволът, ами и срещу това безмълвно място вдигна разбойници, те пак се уподобиха на пчели, които не намирайки мед близо около своето пребивалище, за да пълнят със сладка роса своите шестоъгълни домове, отиват надалеч да търсят по-доброто. Внимателно потърсиха място, където не би имало страх и никой разбойник не влиза, което има царска охрана и от което злите хора се боят и дойдоха до Кефаларево, което отстои на малко разстояние от столичния град Търново, и решиха там да се поселят. Затова дойдоха при царя и му съобщиха това. А благочестивият цар Иван Александър реши да стане според тяхната молба и заповяда на това място да им се построят килии, защото питаеше отдавнашна и голяма любов към Теодосий и желаше често да се наслаждава от неговите поучения. Като отидоха там и видяха, че мястото отговаря на техния нрав, се изпълниха с неизказана радост. А да се говори за техните постнически трудове и всенощни бдения там, е излишно. След като прекараха там три години време, вижда Теодосий във видение цялата планина пълна с различни цветя и чудни дървета, отрупани с всякакви плодове, а един светъл мъж стои и му заповядва да не се лени, да бере плодовете! Като дойде на себе си, той разбра духом, че тази пустинна гора ще се напълни с монаси, които ще принасят много добродетелни плодове. Това именно скоро се осъществи на дело, защото дори до петдесет монаси се събраха от разни

места, пустинната гора превърнаха в град, като сладкогласни лястовици всякъде на-около направиха гнездата си и отправяха денонощни славословия към Бога. Като съобщим житието на един от тях, ще стане известно постничеството на всички.

Имаше при тях един мъж, на име Дионисий, с чудно житие, сподобен със сана на свещенството, но поради благоговение отказал се да служи на светия олтар, подражаваше на нестяжанието на пророк Илия и на Йоан Кръстител, и беше облечен само с един кожух. С глад и жажда, всенощни бдения и поклони той дотолкова беше изтънил тялото си, че едва можеше да се познае само по чертите на лицето. Печален на вид, той работеше с ръцете си и никога не ядеше хляб даром. Дълбок в разума, добре познаваше Божественото Писание на двата езика гръцки и славянски, а имаше и дар да превежда от гръцки на славянски. Преведе много книги и с това украси Църквата. Живя до четиридесет и няколко години, без да послаби монашеския си канон и предаде на Бога душата си в тежка болест.

Полемика с еретиците

По едно време дойде от Цариград в Търново един монах, по име Теодорит, лекар по професия, който се залови с работата

на своето изкуство, но започна да сее и плевелите на Акиндиновото и Варлаамово нечестие. И не само това, но и с разни врачувания мамеше простия народ, а най-вече бележитите и славните в столицата. И злото толкова много напредна, щото той откъсна немалка част от града към такава пропаст на гибелта: учеше да се покланят на един дъб и от него да получават изцеление на болестите си. И мнозина там принасяха жертви от овци и агнета, като вярваха на такава заблуда.

Стана голяма разпра и шум всред народа, та сгигна и до божествения Теодосий, който бързо отиде да оплеви злото, утвърди църковното предание и научи да се покланят само на Единия Бог в три лица, подхлъзнатите в тази заблуда изправи, а окаения прелъстител и съблазнител докрай посрами и прогони, завърна се в своята килия и продължи своето обично безмълвие (исихия). Като чу това царят, любовта му към блажения порасна още повече, поради което заповяда да се построи кула и църква в неговата обител, за да се извършват там постоянно божествени служби.

После дойдоха от Атонска Света Гора в Търново някакви двама монаси единият Лазар, а другият Кирил, с прякор Босота, които съборът на атонските свети отци беше изгонил заради тяхната месалианска, богомилска, адамитска и иконоборна ерес, и които дойдоха тука и не можаха дълго да крият своята заблуда. Лазар започна да юродства (да се прави на луд) и обикаляше целия град съвсем гол, като носеше на срамните си членове катуна, с която уж да се прикрива. Странно и грозно зрелище беше то за зрителите и обида за детеродните членове, които Бог е дал, за да се раждат деца. А Кирил Босота започна постепенно да изявява своята нечестива ерес: ту хулеше светите икони, ту тъпчеше светинята и животворящия кръст, освен това ядеше и пиеше по домовете, учеше, че сънните мечти са боговидения, а

мъжете и жените учеше да отстъпват от законния си брак, и много други такива скверноти и хули. А си намери и ученик, подобен на неговото злонравие, поп Стефан, който с нищо не отстъпваше от неговото зло беснувание и беше строг пазител на неговата скверна ерес.

След като това се разпространи много и злото стана известно на всички, тогавашният патриарх беше в недоумение. Затова повика божествения Теодосий, направи му достойние всичко това и се съвещаваха да бъде свикан събор, за да се разследва злото. Известиха и царя за това, та и той се съгласи да има събор. И ето, седна царят с патриарха и целият църковен причт с правителството, дойдоха и скверните сеячи на скверната ерес. На божествения Теодосий бе възложено да им задава въпроси и да отговаря.

Блаженият ги попита: "Какво е това ново и нецърковно учение, което чуваме да учите и говорите?"

Те отговориха: "Не е ново откритие, както ти казваш, нито е нецърковно, а са Господни думи и апостолски заповеди. Нали Господ казва: "Трудете се не за храна тленна, а за храна, която пребъдва за живот вечен", и още: "Блажени бедните духом". Понеже следваме тези заповеди, затова сме прегърнали бедността, непрестанно се молим, не въставаме против естеството и други такива. И именно нас, бедните духом, Бог облажава. Затова и обикаляме целия свят, като пазим словото на живота."

Премъдрият Теодосий на това отговори:

"Господ не е казал това за тленен хляб и храна, ами за Своите Божествени заповеди, а на нас е заповядал всеки час да се молим и да просим от Него насъщния си хляб. Подобно нещо и апостолът говори: "Тия мои

ръце послужиха на мене и на ония, които бяха с мене", а не да ходите по градове и села да пиянствате и преяждате, да се наричате свещеници и дякони и да учителствате без срам, като нямате отепископа ръкоположенне и заповед за учителство.

Кой ви е заповядал да учите народа да отстъпва от законния брак, да не работи с ръцете си и да отрязва детеродните си членове? Кой ви научи кой пророк, кой апостол, коя евангелска книга сънни мечти да ги правите божествени видения, когато Божественото Писание наставлява: "...Който прегръща сянка, или тича подир вятъра, такъв е и тоя, който вярва в сънища"? А за законните бракове апостолът е узаконил: "Бракът е нещо честно... и брачното легло чисто, а блудниците и прелюбодейците ще съди Бог". Господ е рекъл: "Коего Бог е съчетал, човек да не разлъчва", и дошъл на брака в Кана Галилейска, благословил го и превърнал водата във вино! Вие сте не бедни духом, а жилища на нечисти духове, които имате за свои учители и господари.

Кой демон ви пришепна да давате простор на естествените страсти или да наричате "роб на демоните" нашето човешко естество? Бог нареди нашето естество да бъде свободно и самовластно, а не роб на демоните. Демоните са воини и противници, които се борят против нашето естество, но в нашата воля е всичко: ако се покорим на техния съвет, естествено ще бъдем в техните ръце; ако ли не те ще бъдат посрамени, а ние ще бъдем сподобени с велики венци. Затова от нас зависи или да им се покорим, или да ги отблъснем.

Откъде тази смелост да говорите за две начала:

едното добро, а другото зло, и че Бог бил владеел доброто на земята, а противникът бил обладал небесното? Ако това беше така, как Господ ни научи да казваме: "Отче наш, Които си в небесата... да бъде Твоята воля, както на небето, тъй и на земята"? Следователно Бог е Художникът и Създателят на земята и на цялото творение!

Кой дявол ви научи да тъпчете светите икони и животворящия кръст и другите свещени утвари, а и със светите Тайни да дръзвате да се причащавате без страх като с прост хляб? Но и християнските храни и пития въобще осквернявате, и когато бъдете изобличени, кълнете се с различни клетви безстрашно и безсрамно. Затова вие сте наистина противници на закона, престъпници на Евангелието, оскърбители на вярата, заблудители и клетвопрестъпници, тъй като се кълнете и заклинате безсрамно, когато Господ е казал: "Аз пък ви казвам: да се не кълнете никак"!

И когато ви изобличат като еретици, тогава се отричате от месалианската вяра и я проклинате като лоша, и себе си препоръчвате със страшни заклинания, като мислите, че съвсем не грешите с това поради съществуващата опасност. Но щом получите някаква малка свобода, пак се връщате на вашата гнусна вяра, както кучетата на своята бълвотина"!

Това като говореше преподобният Теодосий, еретиците стояха като безгласни. Като ги видя царят съвсем посрамени, много се зарадва, а с него и целият благочестив събор. И понеже лъжата беше изобличена и злославните ги обзе голям срам, то Лазар разбра своята заблуда и останалите дни от живота си прекара в покаяние. Но скверният Босота и единомисленият му ученик Стефан си останаха окаменели.

Затова благочестивият цар заповяда да дамгосат лицата им с нажежени жезла и да бъдат изгонени вън от пределите на неговото царство.

Така завърши съборът, пожънал бляскава победа, и всеки се завърна у дома си.

И този божествен ревнител замина за своето жилище, където прибавяше трудове към трудовете си. Но невъзможно беше той светилник дълго да стои скрит под крина, затова и против желанието му беше поставен на свещник, за да свети на всички с лъчите на учителството и на духовния разум. И както някой извор на планинския връх, от който текат сладки води, привлича всякакви животни към себе си и разхлажда пламъка на тяхната жажда, така и този божествен мъж. След като добре се закрепил в Кефаларската планина, слухът за него се разнесе навсякъде и пролетя по-бързо от птиците, и то не само в България, но и в Сърбия достигна, и в Унгария, и във Влахия, и всред гърците около Несебър. Стичаха се при него такива, които желаят монашески живот. И едни учеше на новоначалие и послушание, други на деятелен подвиг, други на съзерцание, а най-вече да обичат да отсичат своята воля и да нямат желание към нищо от настоящето, а със смела решителност да презират всичко скоропреходно и на дим прилично. Той беше изпълнен с всякакво добродетелно назидание: думата си произнасяше смирено, беше усвоил изискани навици и божествена благодат, а лицето си показваше винаги радостно и душата си изпълнена с веселие.

Някой си монах Теодосий, облечен в монашески образ, обаче невежа, никога не си потърсил наставник учител. И като живееше по своя воля, пазеше въздържание и пост, обикаляше планини и хълмове, за да омаломощава по този начин плътта си. Дяволът го намери във всичко послушен и го блъскаше накъдето си щеше. Като разбра неправилно думите на

Евангелието: "Ако някой иска да върви след Мене, нека се отрече от себе си, да вземе кръста си и Ме последва", започна да приближава градовете и селата и против установените закони учеше жените да напущат мъжете си и мъжете жените си. И толкова напредна злото, че голям събор жени, юноши и мъже шествуваха подире му, които той всичките беше облякъл в монашески образ и обикаляше с тях пусти места и пещери, които Бог не посещава. И представляваха те грозен позор: той събличаше всичките си дрехи и ходеше гол пред тях, и на тях заповядваше да правят същото. И, о, нетърпим срам! Учеше ги не иначе да вървят, а само по неговите стъпки по ред да го следват, защото така били следвали Христа Неговите ученици. И, о, позор, когато се мръкваше, събираха се всички накуп в една къща, без да се боят от Бога и да се срамуват от естеството! И с помощта на демоните мнозина успяваха да склонят на това свое безчиние. Когато злото се много разпространи, узна за него и божественият Теодосий, който изпъшка от глъбините на сърцето си, понеже разбра коварството на демона, и отправяше прилежни молитви към Бога за прелъстените. После с духовно намерение повика при себе си прелъстителю и нищо жестоко не му каза нито със заплаха, нито с ярост, а с приятни и тихи думи, които могат да привлекат душата, показва му демоничната заблуда; и не само на него, но и на всички, които като животни го следваха. Той разбра това, като че ли от сън се събуди и позна истината, а също и всички, които следваха неговото скверно учение, и от които някои са живи и досега и поддържат внимателно постничество.

Но прелукавият в злобата си дявол изнамери и друга борба против правата вяра. Както в древността неблагоприятният еврейски народ се вдигна против Бога, Който го е сътворил, и първо уби пророците, които са проповядвали идването на Спасителя, а после сложи ръце и на Самия Него и Го осъди

на кръстна смърт, поради което Бог им отне Своето достойние царството, светителството, пророците, помазването, явленията и с една дума всичко по закона и ги предаде на римския народ за разграбване, а оттам те се разсеяха по целия свят и така съществуват до края на света; така и в ония времена потомството на Корей и Датан, внуците на древното стълпостворение дръзнаха да се докоснат до Господа Христа и нашата Владичица и божествените храмове и допринасяните от тях безкръвни жертви, и ги унижаваха с безумни думи, които трудно се поддават на писане. Дръзваха да безчестят и свещениците, да се присмиват и на монасите, да вършат и други пособни неща. А причина за цялата тяхна беззаконна дързост беше надеждата им на новопокръстената царица Теодора, която беше от техния еврейски род. Но сбъркаха в своето предприятие, защото тя, бидейки благочестива и православна, никак не приемаше някой да хули православната вяра: вярвайки в Господа Иисуса Христа и в Неговата пречиста Майка и във всички светци, тя зидаше много манастири и църкви за слава Божия.

Като чу това ревнителят на православието Теодосий, взе със себе си единонравния си Роман, дойде при царя и като го видя насаме, каза му всичкото тяхно неуместно начинание. И толкова го подтикна към ревност, щото той заповяда никак да не се отлага, а веднага да се свика събор; защото царят многопочиташе добродетелта на преподобния и с удоволствие възприемаше казаното от него и се стараеше във всичко да подражава на неговата ревност. И не само царя, но и царицата, и патриарха подтикна към същата божествена ревност. Прочее, с царски указ се свика събор в новоизградената палата, където председателствуваше царят със синовете си Шишман и Асен, а с тях и патриарх Теодосий, преосвещеният митрополит на великия Преслав Доротей, Доростолският митрополит Захарий, митрополит Лазар на град Овеч,

Ловчанският митрополит Партений, Пловдивският митрополит Мануил, Софийският митрополит Леонтий, бедстващият Мадитски митрополит Яков, епископ Доротей и архимандрит Иоаникий от Великата лавра "Свети Четиридесет мъченици". А от горската пустиня дойдоха с блажени Теодосий тия добродетелни старци: свещеният иеромонах Сава, иеромонах Тимотей, иеромонах Дионисий и множество други монаси. Най-напред с ясен глас изповядаха православната вяра: единородното Слово Божие възприе нашата плът от девическите кърви на пречистата Богоматер и бидейки съвършен Бог, стана и съвършен човек заради нашето спасение. Който не се покланя на въплътения Христос Бог, изписан на икона по човешкото Му естество, и на Неговата пренепорочна Майка, той да бъде проклет и да бъде осъден заедно с неверните! А проклеха и скверната богомилска ерес, тоест месалианска, също така и новопоявената Варлаамова и Акиндинова, чиито служители и представители осъдиха да бъдат прогонени далеч от своите предели, така щото оттогава България се благоустрои чиста от такива духовни плевели и благочестивата вяра засия повече от слънчевите лъчи. После благоверният цар Иван Александър разследва поменатите хулители с голямо внимание по закона и понеже ги намери виновни, заповяда да бъдат осъдени на смърт. Но от човеколюбие замени смъртта с живот, но за да се научат другите да не хулят, ги осъди да бъдат наказани с някакви наказания. Един от тях, макар и не по желание, а от страх, се разкая и молеше свещения събор да бъде приет в непорочната и чиста наша вяра. И беше приет подир съвещанието и решението на целия събор, огласен и кръстен в името на Отца и Сина и Светия Дух, изповяда Христа за Син Божи и Бог, и беше причислен към безпорочното Христово стадо. По решение на царя, патриарха и целия събор беше написан акт за знание и утвърждение всред бъдещите родове, щото еврейн вече да не смее по никакъв повод да дръзва и да хули в каквото

и да било истинската и благочестива наша вяра. След като съборът тържествува такава победа, свитъкът беше подписан с червените царски букви и подпечатан с царския печат в 28-ата година от царуването на Иван Александър и 1360 година от Рождество Христово. И така всеки си отиде в своята страна, като благочестивите много се радваха, а богоборните еретици ги обля нетърпим позор. Така храбрият божествен Теодосий развълнува към божествена ревност царицата, архиереите и цялото църковно изпълнение, и като някакъв военачалник влязъл във война, победил врага и обърнал го в бягство, така и той сияещ се връщаше в своето жилище и изпълни с неизказана радост тамошните постници.

Веднъж по обичая си стоеше с братята на бдение, поощряваше ги към духовни подвизи и им припомняше подвизите и постничеството на древните отци. Тогава братята го попитаха: "Как така, въпреки че Бог е всемогъщ и всички се трудят да изпълняват Неговата воля, а дяволът все пак има възможност да бъде дързък против човешкия род, и то не само против патриарсите, пророците и другите светци по реда им, ами дръзна безсрамно да изкушава и Самия Господ, и то не само веднъж, но и два, и три пъти, както разказва божествената книга на Евангелието? Та дори и досега не ни оставя да починем, като ни бори ден и нощ понякога със сън и леност, понякога с непослушание и други различни страсти. Научи ни, прочее, как да избегнем неговите изкусно изплетени мрежи!"

Като помълча малко, Теодосий отвори устата си и започна тихо да говори:

"Братя и отци, дяволът не е получил такава власт да ни има в ръцете си до край. Съвсем не! Но откакто беше свален от небесата поради неговата гордост и прелъсти първия човек, и направи той да бъде изгонен

из рая, се нахвърли безпощадно върху цялото човечество до самия кръст и възкресение на Спасителя заради безсрамния и несдържан нрав на човеците. Но напоследък Господ Иисус Христос се въплъти от света Дева Богородица заради нас човеците и заради нашето спасение и стана нов Адам, за да върне до първата красота нашата бедност, която наследихме от Адама. И претърпя кръст и смърт, слезе в ада и разруши всичкото мъчителство на врага; и самия дявол направи за посмешище и поругание на цялото човешко естество, и не само за мъжете, но и за жените, и девиците, и младенците. Затова богоотец Давид Му говори: "У врага съвсем не стигна оръжие, и градовете Ти разруши" тоест неговите начинания и козни. И сега в наша власт е или да възприемаме неговите лукави съвети и заедно с него да се мъчим, или да се противим на неговите козни и да бъдем с Бога. Защото, щом като силата на врага е потъпкана докрай, тя е съвсем недействена в нежелаещите, както и всичките му козни. Понеже Господ изпрати Своите стрели, апостолите, и ги разпръсна; умножи мълниите, и ги смути. Тъй като краищата на земята са в Негова ръка и планинските върхове са Негови. Оттук ни дари и власт да настъпваме на змии и скорпии и на всичката сила на врага. Затова не се отпускайте, нито пък се плашете от неговите нападения, защото Господ ви помага в борбата и ще ви из земе от неговите мрежи! Само се подвизавайте с цялата си душа и покажете усърдие към всяка добродетел! Защото който сее оскъдно, оскъдно и ще пожъне, както е казал божественият апостол. Нищо да не ви плаши: ни глад, ни жажда, ни голота, ни меч, ни рани, нито друго нищо от скърбите на този свят, защото "страданията на сегашното време са нищо в сравнение с оная слава, която ще се

яви в нас".

Помнете нашите древни отци, които прекараха целия си живот в голяма нужда и притеснение, ходеха в овчи и кози кожи, в земни пропасти и пещери, пребивавайки в сълзи, умиление и всегдашен плач и очаквайки утешение само от Единия Бог, съвсем лишени от всякакво телесно удобство и умирайки всеки час! Защото възложиха своята надежда на отварящия ръката Си и насищания всичко живо със Своето благоволение, за да получат неизреченото блаженство, което е приготвено за праведните от векове и родове какво добро усърдие, какво благо произволение! казвайки: "Както еленът жадува за водни потоци, тъй и душата ми, Боже, копнее за Тебе. Жадува нашата душа за силния и живия Бог, кога ще дойдем и ще се явим пред Божието лице. Сълзите ни бяха за нас хляб ден и нощ".

Блажени и триж блажени всички, които се сподобят да се насладят с такива блага! А окаяни и достойни за много сълзи са ония, които се окажат облечени не в сватбени, а в мръсни одежди, които дори ако дръзнат да влязат в блажената светлина, за тях чертогът ще бъде затворен и ще чуят гласа на Жениха отвътре: "Махнете се от Мене, защото не ви познавам!" О, умилено чуване, о Владично негодувание! Тия са плевелите, за които Господ говори в Евангелието, че ще бъдат изгорени с неугасим огън. А праведните и преподобните, мъчениците и всички светци ще поднесат своите дела като дарове: праведниците и пророците своите трудове за вяра и пророчества; апостолите гонения и изгнания заради въплътения Христос; мъчениците бой, рани и отсичане на глави; и с една дума всички светци ще поднесат своите дела

според писаното: всеки ще понесе своите дела или добри, или зли. И няма да има кой да отговаря пред праведния Съдия, защото тогава никой няма да дръзне да отвори устата си. Когато се разклатят небесните сили и земята ще бъде в страх и трепет, кой ще дръзне тогава да отвори уста? Няма да има и нужда тогава да се разпитват, защото тогава телата на всички ще бъдат като огледала пред гледащите, и добрите или зли дела в тях ще бъдат явни. И от целомъдрените и чисти тела ще надничат страдания и подвизи, а от нечистите и скверните нечисти и скверни дела. Какъв срам ще понесат тогава грешниците, колко боязън, колко притеснение уви, когато люти и немилостиви ангели ще разлъчат праведните от грешните, както човек разлъчва овци от кози. Тогава и огнената река ще тече пред съдилището и жестоко ще погълне ония, които се окажат недостойни.

Прочее, като знаем това, "нека се очистим от всяка сквернота на плътта и на духа" в този живот, докато имаме време, та там да се явят нашите добрини и да се облечем в слава и чест вместо в срам! Да издигнем ума си към Бога, към духовните видения, към райските хубости, към вечните обители, към ангелските ликове, към тамошното съществуване! Защото според апостола нашето житие е на небесата, откъдето очакваме Спасителя Господа Исуса Христа, Който ще ни преобрази от нашите мъртви тела в Своята вечна и непреходна слава. Нека си помислим къде са сега душите на праведните и грешните? Как ще бъде явяването на великия наш Бог и Спасител Исус Христос, при което както казва Божественото Писание небесата с шум ще преминат, "стихиите ще пламнат и ще се разрушат, а земята и всички неща по нея ще

изгорят". После как ще се свърже стново душата с тялото на всекиго? Какъв ще бъде оня събор, който ще събере всички хора от Адама, та чак до свършека на света? Какво устройство ще получат праведниците в Небесното царство? А какво пък грешниците, изпращани във вечните мъки?6 С това да се поучаваме денонощно в ума си, с плач и сълзи да изпращаме нашите молитви към всещедрия Бог и няма да ни презре нашият Създател!"

Като говореше на монасите тези и много други слова, довеждаше всички до умиление и плач, понеже забиваше в душите им жилото на усърдието. Мина доста време, измаилтяните плениха цяла Македония, а и на тях там не позволяваха спокойствие без тревоги. Поради това преподобният пожела отново да се премести. Царят не му позволи да отиде далеч заради преголямата му добродетел, но намери твърде защитена пещера на 20 поприща от Търново и там създадоха най-напред стълба, после красива църква и килии, като царят сам носеше пясък в скута си на три поприща поради стръмнината на мястото, като убеди в това и всички свои велможи, и така Теодосий пак пребиваваше в безмълвие. И се събираха при него множество монаси и различно се наслаждаваха на духовна полза от него.

Някой си монах Иов живееше в Жлебските краища и мислеше, че води монашеско житие. Като го видя дяволът във всичко нему покорен, започна да му показва разни фантазии видения веднъж ще му се яви преобразен в светъл ангел, друг път тъмен и мрачен, какъвто си е. Понякога пък напълваше килията му с различни светлини и толкова го покори, щото започна да иска от него поклонение, като се именуваше Христос, който бил дошъл за спасение на човеците. Но не го остави докрай да загине Божията благодат, която желае всички

човеци да се спасят и да стигнат до познание на истината. Той дойде в пещерата при блажения и му разказа всичко подробно. Блаженият разбра демоничното коварство, чуждо на всеки монашески и християнски чин, настави го много да внимава от коварствата и борбите на демоните, без да се бои от техните мечтания: дали вдигат врява, дали бият, дали хвърлят по стръмното, дали светлини показват, дали заплашват. Така оня монах бе утвърден с думите на светия отец, беше наставен на духовни подвизи и се завърна в своята килия радостен.

Божественият Теодосий преживя там три години и ни най-малко не остави своето първо правило. Но човекоубиецът дявол не можа дълго да търпи неговата добродетел, затова търсеше с каква примка да го спъне, за да попречи на добродетелното му житие, и Бог допусна това по Своите Си съдби. Но както стана с Иова и с други добродетелни мъже, така стана и с божествения Теодосий: той се прослави като раб Божи и неговата добродетел стана известна на всички, а лукавият демон човеконенавистник бе посрамен. Случи му се да заболее тежко и в продължение на повече от двадесет месеца тялото му и без това стопено и изтощено от подвига толкова се изсуши, че едва ли не се виждаха вътре костите и жилите му. Но и сред тези страдания никак не се ленеше да става от леглото си и да ляга, да се упражнява в непрестанна молитва и съзерцание, да изследва Божествените Писания и да възприема вложения в тях разум на Божествения Дух.

В това положение той пожела да ми пише, като просеше благословение да дойде в Цариград за духовна радост: едно да ме види като вселенски патриарх и да получи благословение, друго като съученик, единомислено с него послужили на общия ни отец, блажения Григорий Синаит, и трето да получи дара и духовното благословение на светейшата Божия Църква и нейния свещен Синод, както сам казваше в своето писмо.

Като получих с радост писмото му, аз си мислех, че съм получил нещовелико и от голяма радост не го скрих, а го докладвах веднага на свещения Синод. И всички го приеха с усърдие като богописани скрижали и му отговорихме по неговата просба от името на Синода и с голямо нетърпение очаквахме неговото пристигане. А този Божи човек като получи патриаршеското писмо, при това предузнал и края на живота си, постави вместо себе си за игумен на обителта поменатия Роман, качи се на кораб с четирима свои ученици и пристигна в Цариград, въпреки че Търновският патриарх никак не беше съгласен. Прочее, видя вселенския патриарх, получи неговото благословение и се изпълни с голяма радост. Патриархът го прие с любов, зачете го както подобаваше и го нареди да живее с него. Ден и нощ се разпитваха един друг, изследваха божествените канони и дойдоха до правилото, което заповядва да не се помазва никой с великото свето миро освен само при светото кръщение; ако ли пък някой не знае кога е кръстен и няма за това други свидетели, тогава без никакво смущение и съмнение да бъде кръстен. Като прочетоха това правило, блаженият изповяда на светейшия вселенски патриарх, че е сподобен със свето кръщение, но не е сигурен по отношение на помазанието с великото свето миро поради далечното разстояние и недостига на великото миро и молеше добрия пастир да му даде просветителното помазание. Затова Теодосий и учениците му бяха помазани от патриарха, както има обичай да помазва светата Божия Църква.

Но Теодосий винаги обичаше безмълвието (исихията) и не преставаше да моли за това, ето защо патриархът го изпрати в своя манастир "Свети мъченик Мамант" извън столицата, където беше пълно безмълвие, защото се намираше далече от всякакво светско съседство и мълва, място, отдалечено и чуждо на посещение от светски хора, така щото там не се чуваше никакъв човешки глас. Патриархът му отреди килия в

този манастир и му създаде условия да се наслаждава на безмълвие.

Блаженият Теодосий прекара там доста време, но недъгът му се засилваше и тялото му се топеше, докато външният човек крайно се изтощи, а славата на душата му цъфтеше според думите на божествения Павел: "Макар външният ни човек и да тлее, но вътрешният... се подновява". Като видя себе си съвсем изнемощял и че ще заминава при Бога, той повика вкупом учениците си и им рече следното... Най-напред заповяда внимателно да пазят благочестивата вяра на апостолската Църква и нейните православни догмати, както сме приели от начало, и нищо нито да прибавяме, нито да отнемаме. Далеч от богомилската, сиреч месалианската ерес и от нечестията на Варлаама и Акиндина, които зле похулиха, като нарекоха създаване божествената Христова слава на Таворската планина. Също така да пазят крепко Неговите свети заповеди, защото който внимателно пази тях, той е наистина християнин по име и същност. Освен това да каляват в доброто своята воля и да обичат нестяжателния живот, поста и въздържанието, които имат свойството да приспиват страстите, да укротяват гнева и да прогонват плътските движения и душевния мрак, или с една дума изсушават всяка плътска мокрота и сладост. Но и смъртната памет винаги да имат пред очи и страшното Спасителево изпитание, когато ще съди всички и всекиму ще въздаде според делата. Никога да не изоставят богосъзерцанието, защото то е крепко оръжие против вражеските сили. И най-вече да държат с всички сили за любовта, която е върхът на добродетелите и пълнота на всички блага, и да оказват гостоприемство на всички. Да се държат далеч от клеветата, гнева и яростта, злопаметството и завистта, които помрачават душата и я правят чужда на Бога.

С тези и още много слова настави своите ученици Божият човек и с това им остави неотемлемо наследство. А те усърдно

слушаха всичко това и се обливаха със сълзи, а като узнаха разлъката с добрия си отец, те сладко целуваха ръцете и нозете му. Но той им махна с ръка да мълчат и заповяда да го вдигнат. Те го вдигнаха, той седна и отвори уста, та с всичката си душа изговори символа на вярата и изповяда всички църковни предания, които светата апостолска Църква предава на верните, и така причасти се с божествените Христови Тайни и пак легна. И веднага цялата килия се изпълни с неизречено благоухание. После видя пришествието на ангели и лицето му чудно просия и ги показваше с пръст на своите ученици и рече: "Вижте Божието воинство!" И както сладко се взираше в тях, усмихнат предаде духа си в ръцете на Бога, Когото цял живот беше възделял и при Когото отиде да получи награда за дългите си подвизи на 27 ноември 1363 г., в който ден преди доста години се помина и неговият учител, преподобният Григорий Синаит.

Патриархът взе със себе си целия църковен причт и архиерейския синод и го погребва в обителта "Свети мъченик Мамант" с всички почести, защото така много го обичаше, както и самия старец и учител Григорий, чиито ученици се сподобиха да бъдат. И понеже всички архиереи чуха ангелско пение във въздуха, когато душата му излизаше от тялото, то решиха, че Теодосий е достоен да бъде причислен към светците и да бъде написано житието му за полза на другите.

След като изследвахме всичко това както трябваше, изложихме чудното му житие за полза на мнозина, които желаят да живеят по Бога, та на тях усърдието им да се преумножи, а ние да получим наградата на праведния мъж по неговите молитви и да бъдем съжители на вечното негово пребивание. Амин!

Жития на българските светии

Тропарь, глас 3

В блаженнем безмолвии пустыннем/ и на соборех, любовь к Богу горя,/ посрамил еси лукавых бесов и еретик злочестивых. / На молитве же стоя, огня светлостью просиял еси/ и преставлением твоим Ангелов поющих обвеселил еси,/ Феодосие, отче наш,/ сего ради молим тя: // молися о душах наших.

(В блажено пустынно безмълвие и на съборите, горящ от любов към Бога си посрамил лукавите бесове и злочестивите еретици. Стоящ на молитва си просиял в огнена светлина и с твоего преставяне си възвеселил пеещите ангели, Теодосие, наш отче, затова те молим: моли се за нашите души!)

Кондак, глас 8

Проповедник велегласный Божественных догмат/ на соборех святых был еси, отче мудре,/ царь умудряя и в вере утверждая;/ благодатию же Божественною осияваем,/ заградил еси уста злославных, Феодосие. / Сего ради вопием ти:/ радуйся, Болгарская похвало// и Православия светлое радование.

Страдание на свети великомъченик Иаков Персиец (421 г.)

Свети мъченик Иаков се родил в Персия от християнски родители, които го възпитали в благочестие. Като се оженил за християнка, той живял в богатство и почит, тъй като се ползвал от любовта на персийския цар Издигерд и неговия приемник Варахран, който го направил управител на своя дворец. Облагодетелстван от персийските царе, той се прелъстил от земните почести, отпаднал от християнската вяра и заедно с царя принесъл жертва на идолите и им се поклонил. Като узнали за това, майка му и жена му му изпратили писмо, в което се обърнали към него със следните думи:

“Нещастнико, защо остави Бога, Небесния Цар, заради човешката слава? Угаждайки на временния цар, ти стана чужд на безсмъртния живот. Служейки на тленното, ти се отвърна от нетленното. Предпочете лъжата пред истината, защото, като остави вярата Христова, падна в дяволската прелест. Подчинявайки се на смъртния цар, ти презря Съдията на живите и на мъртвите и домогвайки се до човешка любов, стана недостоеен за Божията любов и се лиши от небесните блага. Ние плачем и ридаем за теб, тъй като, бидейки преди син на светлината, сега ти стана син на тъмнината и на геената. И знай, че ако не се отвърнеш от дяволската прелест, няма да имаш общение с нас, защото ние не желаем и да те виждаме като идолопоклонник. И те молим със сълзи: обърни се към Христа, за да избегнеш Божия гняв. Изпълни молбата ни по-скоро и не се бави, иначе ще стане късно. И когато Божият гняв постигне теб заедно с царя няма да има връщане назад и ти ще заплачеш горчиво, като се озовеш в огнената геена”.

Това писмо от майката и от жената на Иаков му било дадено,

когато той се намирал извън града заедно с царя.

Като прочел писмото, той се умилил и помислил:

“Щом дори майка ми и жена ми се отричат от мен и не желаят да ме видят заради това, че отхвърлих Христа, тогава какво ще стане с мен в бъдещия век, когато Бог ще дойде да съди живи и мъртви и ще въздаде на всеки според делата му?”.

И като прочел отново писмото с внимание, той горчиво заплакал и започнал да се кае за своя грях. После си казал:

“Ето какво ще сторя, за да не погина съвсем. Ще чукам неотстъпно на вратите на Божието милосърдие, докато те се отворят пред мен. И аз вярвам, че ще се отворят, защото Бог е добросърдечен и милостив: Той не иска смъртта на грешника, но “да се отвърне грешникът от пътя си и да бъде жив”.

Докато той изговарял с горчив плач тези думи, неколцина от езичниците, като видели, че той е християнин, отишли и известили за това цар Варахран. Царят повикал Иаков и му казал:

- Кажни ни цялата истина, ти назареец ли си?

Иаков отговорил:

- Да, назареец съм.

- Значи си магьосник? - отново попитал царят.

- Не, не съм магьосник - казал на това Иаков, - а съм християнин.

Тогава царят казал:

- Неблагодарнико! Не получи ли много дарове от мен и от баща ми и не се ли ползваше с почит от нас?

Иаков отвърнал:

- Къде е сега баща ти? Тялом тлее в гроба, а душата му е хвърлена в ада.

Като чул тези думи, царят много се разгневил и казал:

- Такава благодарност ли въздаваш за любовта ми към теб, от плодовете на която се наслаждаваше досега? Противиш се на мен, а баща ми злословиш. Знай, че заради това си виновен за смърт; само че няма да те екзекутирам с меч, за да не умреш от бързо, а ще те мъча дълго и жестоко и ще те предам на най-горчива смърт.

- Царю - отвърнал Иаков, - каквото искаш да правиш, прави го по-скоро, но знай, че няма да ме уплашат думите ти, които са подобни на вятър, духащ върху каменна скала. Не се боя от смъртта, помнейки, че временната смърт е само сън, защото всички хора ще възкръснат от гробовете си по време на страшното второ пришествие на моя Христос и Господ.

На това царят казал:

- Нека не те прелъстяват назореите, наричащи смъртта сън и учещи хората да не се боят от смъртта, от която се боят даже и царете.

- За праведните - отговорил светецът - смъртта е успокоение, а за вас, неверните и грешните, е начало на вечни мъки.

Тогава царят повикал съветниците и приятелите си и започнал да се съвещава с тях на какви мъки да предаде Иаков. За назидание на другите перси, за да не се отлъчват от вярата си, подобно на Иаков, той измислил за светеца такава смъртно наказание: заповядал всеки член от тялото му да бъде отсечен и нарязан на парчета поотделно. И ето, палачите, по заповед на царя, хванали Иаков и го повели към мястото на

екзекуцията, за да раздробят тялото му на части според броя на членовете му. След свети Иаков към мястото на екзекуцията се отправили и мнозина негови познати, сред които имало немалко воители и сановници; всички те тръгнали, за да наблюдават мъченията на светеца.

Като пристигнал на мястото на екзекуцията, светецът помолил палачите си да изчака малко и да му дадат възможност да се помоли. След това, като възвел очите си към небето, той започнал да се моли така:

- Господи Боже мой! Чуй мен, Твоя раб, погледни от небесната висота и ми дай здравина и сила в този час, за да понеса предстоящите мъчения и да изкупя с кръвта си съгрешението си, понеже се отрекох от Теб, моя Творец и Владика. Сега скърбя за това и се обръщам към Теб, моя Бог, като изповядвам Твоето свято име и полагам душата си за Тебе. А Ти, Господи, изпрати ми Твоята помощ в страданията ми, за да видят враговете ми Твоята сила и да се засрамят, "защото Ти, господи, ми помогна и ме утеши".

След като светецът се помолил така, палачите пристъпили към него и като го разсъблекли, разтегнали ръцете и нозете му, като казали:

- Какво ще правиш сега, Иакове? Няма пощада за теб; наредено ни е да разкъсаме тялото ти на части: трябва да отрежем пръстите на ръцете и на нозете ти, да нарежем цялото ти тяло от шията до петите, а след всичко това да отсечем и главата ти. Помисли си, кое е по-добре за теб - да се покориш на царската воля и да бъдеш невредим и здрав или да умреш сред жестоки мъки?

И някои от приятелите му също му казали с плач:

- Защо погубваш безцелно душата си? Съжали се над себе си

и не погубвай младостта си, изпълни царската воля, поклони се на нашите богове, за да останеш жив; а на своя Бог, ако искаш, служи тайно.

Като чул тези думи, произнесени с много плач, светецът отворил устата си и рекъл:

- Не плачете за мен, но плачете за себе си и за децата си. Аз отивам във вечния покой, а всички вие ще отидете във вечната мъка. Като раздробите членовете ми, с това ще ми пригответе неизказано блаженство на небето, а за себе си - ужасни мъчения в ада, където ще горите в неугасим огън заедно с бесовете, на които сега се покланяте.

При тези думи на светеца един от царските служители започнал да бие войниците, казвайки:

- Защо стоите и го гледате? Започвайте да вършите това, което ви е заповядано.

Тогава един от палачите хванал светеца за ръката и му отрязал палеца. А блаженият, като обърнал взора си към небето, произнесъл:

- Господи Боже, помощ и надежда моя! С Божествения Си пръст Ти прогонваш бесовете; приеми като клонка от дърво този мой пръст, отрязан с бесовска сила, и бъди милостив към мен, грешния; защото и на лозата се режат пръчките, за да може да се раззеленява и да расте, и да принася много плод.

Царският служител съжалил светеца и му казал:

- Иакове, пощади себе си и послушай царската заповед, поклони се на боговете ни. Виждаш, че всички те съжालяваме. А за отрязания палец не скърби: лекарите ще те излекуват. Само не погубвай повече здравето и красотата си.

Блаженият му отговорил:

- Нима не знаеш, че ако отрежат пръчките на лозата, когато слънцето я огрее, тя нараства на порязаните места и после започва да расте и да дава плодове? Така става и с верните Божии синове. Насадени в лозето Божие и прикрепени към истинската Лоза - Господ Иисус, Който е казал: "Аз съм лозата, вие пръчките", те биват отрязвани чрез временната смърт и възкръсват в бъдещия век, където зеленееят и се украсяват с нетленна слава и получават плодовете на вечното въздаяние.

Щом светецът завършил думите си, палачът отново се приближил до него и му отрязал втори пръст. Но той, понасяйки търпеливо мъчението, възкликнал:

- Приеми, Господи и втора клонка от Твоята градина, която е насадила десницата Ти.

Лицето му било светло и изпълнено с радост, като че ли не изпитвал силни мъчения, а голямо наслаждение. Тогава му отрязали и трети пръст, но той продължавал да възпява Триединния Бог.

- Освободен от три изкушения (от похотта на плътта, от похотта на очите и от гордостта житейска), аз славословя Отца и Сина, и Светия Дух и с тримата, спасени от огъня момци, изповядвам Теб, Господи, и заедно с лика на мъчениците възпявам Твоето име, Христе.

Когато му отрязали четвърти пръст, той възкликнал:

- Ти, Който си приел хваление от четирите животни, приеми в жертва за Себе Си и страданието на моя четвърти пръст, отсечен за изповядването на Твоето Свято име.

След като му отрязали пети пръст, светият силно възгласил:

- За мен настъпва веселие, както за петте мъдри девици на

сватбата на Божествения Жених.

Тогава мъчещите го, преди да му отрежат пръстите на лявата ръка, започнали да го увещават:

- Иакове, пощади душата си, не се погубвай, но изпълни царската заповед и тогава ще бъдеш цял. Не е ли по-добре за теб да останеш невредим и да живееш, отколкото да изпиташ такива мъки и да умреш? А за повредената си ръка не тъжи, защото мнозина живеят в света само с една ръка и въпреки това се ползват от големи богатства и почести и се наслаждават на благополучие и всякакви блага.

На това светецът отговорил:

- Когато овчарите стрижат овцете, то като острижат дясната страна, нима оставят неостригана лявата? Аз съм овца от стадото Христово, предала се в ръцете ви заради моя Господ, за да отсечете членовете ми, както се стриже вълна, и след като дясната ми ръка е отсечена, нима ще пощадя и лявата? Не, не ще пощадя и всичките си членове, и цялото си тленно тяло, за да се облека в нетление.

После, като устремил очите си към небето, светецът възкликнал:

- Аз съм малък и нищожен пред Теб, Господи! Ти, великият Бог, смали Себе Си, облече се в човешки образ и претърпя за нас разпятие и заклание; и аз, Владико мой, не мога да подражавам на Твоите страдания, но въпреки това се предавам на мъчения и на смърт, за да ме възвърнеш цял и невредим към живота при всеобщото възкресение на мъртвите.

Когато светецът завършил думите си, мъчителите отново пристъпили към него и му отрязали първия пръст на лявата ръка.

А той казал:

- Препрославени Господи! Благодаря Ти, че ме сподоби да принеса и шести пръст в жертва на Теб, прострелия на Кръста пречистите Си ръце в шестия ден и час.

След това на светеца му отрязали седми пръст и той възкликнал:

- Преди, през всеки от седемте дни на седмицата устата ми Те възхваляха заедно с пророк Давид за Твоите праведни съдби, а днес прославям Твоето милосърдие с отрязаните за изповядването Ти седем пръста.

И отрязали на Иаков осми пръст; а той викнал към Бога.

- Господи! Ти Самият си приел обрязване на осмия ден според закона, а аз понасям отсичането на осем пръста, та след като се отдалеча от беззаконните хора, да се съединя с Теб, моя Спасител, и като съблека тялото, да видя Твоето Пречисто Лице, Коего душата ми силно жадува да види така, "както кошута жадува за водни потоци".

След това отрязали девети пръст на светеца; тогава той възкликнал:

- Христе мой, Ти Си предал в деветия час на кръста Своя Дух в ръцете на Отца, а аз след лишаването си от девети пръст, сред страдания, Ти принасям благодарност за това, че ме удостои с отсичане на членовете ми за Твоето свято име.

Когато на свети Иаков му отрязали и десетия пръст, той възхвалил Господа, и силно възгласил:

- На десетострунен псалтир Те възпявам, Боже, и благодаря на Теб, помогналия ми да претърпя за десетте заповеди на Твоя Завет, написан на двете скрижали, отсичане на пръстите на двете ми ръце.

Тогава някои от присъстващите царски велможи и приятели на светеца, ридаейки горчиво, започнали да го увещават:

- Любими наш приятелю, умоляваме те, послушай ни и изпълни царската воля, за да не умреш сред жестоки мъчения. А за пръстите си не скърби, защото искусни лекари могат да те излекуват, ти само сам се пощади, за да не се лишиш от благата на този свят, изпълнен с радости и с наслаждения. Ти имаш голямо имущество и затова можеш да се радваш на покой. Ако беше беден, би могъл да си помислиш: на какво да се надявам в този живот, какво добро да очаквам за себе си, когато не мога нищо да правя и следователно да изкарвам препитанието си? Но ти си богат, имаш много злато и само ако пожелаеш, можеш да живееш превъзходно, като се ползваш от всички утехи на този свят и се веселиш със своята съпруга, с майка си и със скъпите си приятели. Защо искаш напразно да погубиш душата си? И така, като се покориш на царската воля, кажи само една дума и веднага ще бъдеш освободен от мъченията.

Блаженият, като ги погледнал, отговорил:

- “Никой не може да слугува на двама господари” и “никой, който е сложил ръката си върху ралото и погледва назад, не е годен за царството Божие”, защото Господ е казал: “Който обича баща или майка повече от Мене, не е достоен за Мене”, “и който не носи кръста си, а върви след Мене, не може да бъде Мой ученик”. Затова няма да послушам съвета ви, тъй като вашите думи ме влекат към гибел; само ви умолявам, не ме щадете, но постъпете така, както ви е заповядано.

Тогава мъчителите пламнали от гняв и като пристъпили към светеца, отрязали палеца на десния му крак. А свети Иаков възкликнал:

- Прославям Те, Христе мой, на Когото са били пронизани не

само ръцете, но и нозете, и Те моля: удостой ме с това, този мой десен крак, изтърпял отрязването на първия пръст, впоследствие да застане от дясната Ти страна.

Отрязали втори пръст на същия крак. А светецът продължил да прославя Бога:

- В този ден се удвои Твоята благост и милост към мен, Господи, защото, като понесох отрязването и на този втори пръст, ще дойда при Теб, Всесилния и Животворящ мой Бог, избавящ ме от втората вечна смърт.

Отрязали на блажения и трети пръст, който хвърлили върху него. А блаженият, като погледнал към него, възкликнал, като радостно се усмихнал:

- Иди при твоите събратя за ознаменуване на Света Троица и ти, трети пръсте; като прие временна смърт за възкръсналия след тридневна смърт Христос, ти, подобно на пшеничено зърно, хвърлено в земята, ще получиш заедно с другите членове на моето тяло голяма награда в деня на всеобщото възкресение.

След това на светеца му отрязали четвърти пръст. Тогава блаженият силно възгласил:

- "Защо униваш, душо моя, и защо се смущаваш? Уповавай се на Бога", спасяващ със силата на четиривърхия кръст, защото аз изповядвам Неговото свято име.

Отрязали и петия пръст, а светецът все продължавал да възхваля Господа Бога, възклицавайки:

- Господи, сега ще започна да благодаря на Теб, претърпелия пет рани на кръста, ще прославям Твоята помощ, защото Ти ме правиш достоен за участието на Твоите верни раби, пострадали за Теб и умножили дадените им пет таланта.

След това мъчителите започнали да отсичат пръстите на левия му крак. Когато му отрязали малкия пръст, свети Иаков възкликнал:

- Бъди крепък и ти, малък пръст на ногата ми, шести по ред от отсичаните; защото се надявам на милостиво укрепващия ме велик Бог, Който те е сътворил в шестия ден заедно с големите и ще възкреси теб, малкия, по същия начин, както и тях. Защото, щом нито един косъм от главата на човека не ще загине без воля Божия, то още повече ти, малки пръсте, няма да се разделиш с другите пръсти, но еднакво с тях ще се прославиш, така както еднакво с тях страдаш.

И отрязали седми пръст на свети Иаков, а той високо изрекъл:

- Разрушете този ветхи храм, в който се укрива седмоглавият змей, защото Създателят, починал в седмия ден от делата Си, ми приготвя на небето друг храм, неръкотворен и вечен.

Когато му отрязали осмия пръст, свети Иаков възкликнал:

- Спасилият осем души от водата в ковчега на Ной, ще спаси и мен, проливащия кръвта си като вода. Ето, отрязаха ми осми пръст, а аз съм като наковалня под удари, която не чувства болка, а става по-твърда и по-крепка; защото аз не чувствам страдания при отрязването на членовете ми, тъй като благият Лекар, Самият мой Творец, ме укрепва и облекчава страданията ми. След всички седмици на земния ми живот, когато настъпи всеблаженият осми ден на вечността, Той всецяло ще ме възстанови.

Тогава му отрязали девети пръст; но светецът мъжествено се помолил:

- Моля Те, Боже, укрепи ме в търпението! Душата ми се уповава на Теб, утвърдила ме, по Твоята благодат, в

непорочността на деветте ангелски чина. И така, позволи и на мен, претърпелия отрязването на тези девет пръста на нозете ми, да бъда с Теб, както пребивават с Теб всичките девет ангелски чина.

Отрязали му и десетия пръст на крака; а светецът възгласил високо:

- Иисусе Христе, съвършен Бог и съвършен човек, ето, принасям Ти в жертва двоен десятък от моите пръсти; - и добавил: - "Съди ме, Боже, и застъпи се в тъжбата ми с тоя недобър народ", защото нечестивите не пощадиха Твоето създание, но като зли вълци разкъсаха всичките ми членове.

Множеството стоящи наоколо мъже и жени, старци и юноши, като гледали мъченията на светеца, се удивлявали на търпението му. А Христовият страдалец, като погледнал към мъчителите си, им казал:

- Защо стоите бездейни, сечете дървото, на което вече отсякохте клоните.

И мъчителите, като пристъпили към него, отсекли десния му крак; а светецът възкликнал:

- Сега принасям в дар на Небесния Цар оръдието на моето стоене пред Него и търпя тези мъчения поради любовта си към Него, та отсечената ми дясна нога да стои в Неговото царство.

Отсекли също и левия му крак; а той, като устремил взора си към небето, възгласил:

- Господи, Ти ме чу, защото милостта Ти е велика: Ти, Богът, Който върши чудеса, ме избави от стоенето на лявата нога, като с това ми даде добро знамение, понеже лявата страна означава вечната гибел .

След това на светеца му отрязали дясната ръка; а той

възкликнал:

- Господи, вечно ще възпявам Твоята милост, от род в род ще възвестявам истината Ти, защото върху мен явно се изпълниха следните Твои слова: “ако дясната ти ръка те съблазнява, отсеци я и я хвърли от себе си”.

Тогава му отсекли лявата ръка; а той рекъл:

- Господи, не мъртвите ще Те възхвалят, нито тези, които ще слязат в ада и през жизнения си път се придържат към лявата страна, тоест към несправедните дела, но ние, живите, отхвърлящи лявата страна, вечно ще Те благославяме, Господи!

След това на светеца му отсекли дясното рамо и тогава той промълвил:

- “Душо моя, хвали Господа! Ще възхвалям Господа, доде съм жив; ще пея Богу моему, докле съществувам”; защото възложилият на Своето рамо намерената от Него погинала овца и поставил я от дясната Си страна, ще Си спомни и за моето дясно рамо; и сега намерил го отсечено, ще го постави от дясната Си страна.

Отсекли лявото му рамо, а светецът промълвил:

- От всички страни са ме обкръжили врагове. Но Господ е мой Помощник и моя Похвала, на рамото на Когото са съдбите на всички. Той е моят Спасител: Той не ще допусне аз, понеслия отсичане на лявото рамо, да се отклоня наляво, във властта на тъмнината.

След това започнали да режат нозете на свети Иаков до самите колене. Светецът, търпейки тежките страдания, възкликнал:

- Господи Боже мой, Който оказваш помощ на боящите се от

Теб и на уповаващите се на Теб, помогни и на мен, Твоя раб, защото ме мъчи смъртна болка.

Като чули това, мъчителите му казали:

- Не ти ли казахме, че ще ти се наложи да изпиташ жестоки мъчения и ужасни болки? А ти не ни повярва.

Но доблестният страдалец им отговорил:

- Знаете ли защо страдах? Страдах, за да стане ясно, че съм телесен; досега, с Божията помощ, пренебрегнах всички мъки като безплътен; а сега, страдайки, се явявам телесен. Но Господ скоро ще ме облече в ново тяло, което вече няма да бъде измъчвано и изтезавано с вашите оръдия.

Тези мъчения продължили от самото утро до деветия час и в продължение на цялото време от изтезаваното тяло на свети Иаков се разнасяло силно благоухание. Когато, накрая, мъчителите престанали да изтезават светеца, Христовият воин, победил със страданията си дявола, викнал към Бога:

- Свят, свят, свят Си Ти, Боже Вседържителю, Отец и Син, и Свети Дух, възхвалян от херувимите и прославян от серафимите и славен от цялото небесно воинство и от всяка твар, Боже на живите и мъртвите! Помогни на мен, едва живия, защото всички мои членове са отрязани и тялото ми лежи като мъртво, и животът едва-едва блещука в мен. Нямам нозе, с които да стоя пред Тебе, Господи; нямам ръце, които да въздигна, когато се моля на Теб, моя Владика; нямам колене, на които да коленича, покланяйки се на Теб, моя Създател: ръцете, нозете, рамената и пищялите ми са отсечени и аз съм повален пред Тебе, Владико, като разрушен храм или като дърво без клони. Затова Те умолявам, Човеколюбче, не ме оставяй докрай, но избави от тъмница душата ми.

Когато той се помолил по този начин, един от мъчителите

като взел нож, отсякъл честната му глава и светецът, като завършил по този начин мъченическите си подвизи, предал святата си душа в Божиите ръце. А честното му тяло, раздробено на части, лежало на земята до настъпването на нощта. През нощта вярващите, като събрали всички членове, ги погребали заедно с тялото, прославяйки Отца и Сина, и Светия Дух. Амин.

Тропарь великомученику Иакову Персянину

глас 4

Мучѣнии странноужасными и дѣблестію терпѣнія/ всех преудивил еси, многострадальне,/ над коимждо составом удеси рѣзания,/ благодарны мольбы предивне изрѣкл еси Господу. / Тем, во страдании твоём венец приём,/ к Престолу возшёл еси Небеснаго Царя Христа Бога, Иакове,// Того моли спасти души наша.

(Със странни и ужасни мъчения и с доблест в търпението си преудивил всички, многострадални: при отсичането на всеки твой член си изричал, предивни, молби и благодарение към Господа. И така, приел венец в твоите страдания, си отишъл при престола на Небесния Цар, Христа Бога, Иакове: Него моли да спаси душите ни.)

Тропарь великомученику Иакову Персянину

глас 4

Мученик Твой, Господи, Иаков/ во страдании своём венец прият нетленный от Тебѣ, Бога нашего:/ имей бо крепость Твою,/ мучителей низложи,/ сокруши и демонов немощныя дерзости. / Того молитвами// спаси души наша.

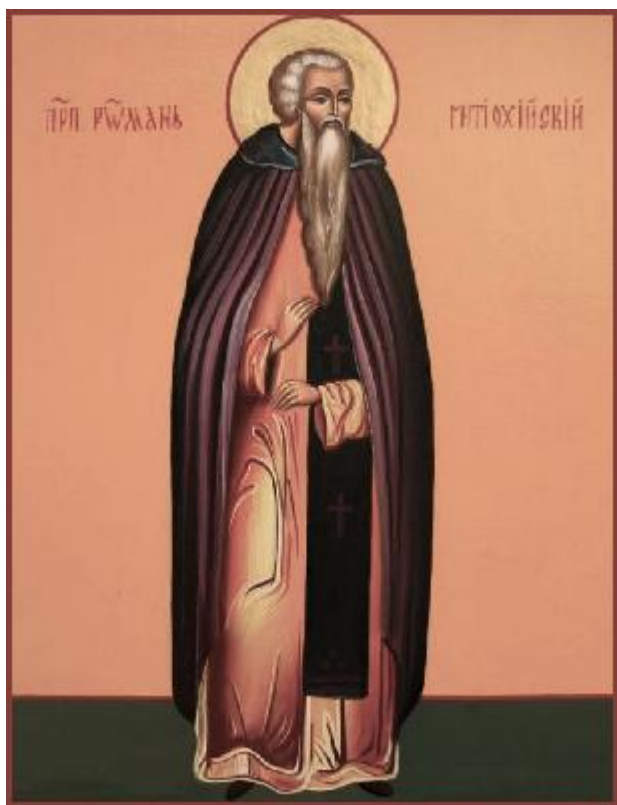
Кондак великомученику Иакову Персянину

глас 2

Увѣрився дѣброю супружницею, терпеливодѹшне,/ и
страшнаго Судища убоѣвся,/ Пѣрское повелѣние и страх,
Иакове, поплевал еси/ и явился еси мѹченик честный,// тѣлом,
яко розгá, рѣжемь.

*(Укрепил се във вярата от добрата си съпруга,
търпеливодушни, и убоял се от страшния съд, си потъпкал
страха и повелението на Персийския цар и си се показал
честен мъченик с тяло рязано като тръстика.)*

В памет на преподобни Роман (V в.)

Блаженият Роман се родил в град Рос, близо до Антиохия. Като достигнал пълнолетие, той се поселил в Антиохия. Тук той се затворил в малка килия извън града, където живял до старостта си, при това без да има огън. За храна му служели хляб, сол и вода, и то в малко количество - толкова, колкото да поддържа живота си. Носел власеница, а под нея - тежки железни окови. За всичко това свети Роман се сподобил с такава божествена

благодат, че изцерявал различни недъзи и по молитвите му много бездетни жени били излекувани от безплодие. С увещанията си свети Роман възвърнал мнозина заблудени на правия път към царството Божие. Като поживял така, той достигнал до дълбока старост и отишъл мирно при Господа.

В памет на свети Иаков, епископ Ростовски (1392 г.)

Свети Иаков бил родом от Ростовска област, в ранна възраст приел монашество и за благочестивия си живот бил удостоен с поставянето си за епископ Ростовски при митрополит Пимен и при великия княз Димитрий Иоанович Донски. Но той не бил дълго Ростовски епископ и оставил катедрата по следния повод.

Една жена била изобличена в беззакония и била осъдена на смърт от ростовския княз и ростовските боляри. В нещастieto си тя прибегнала при нозете на ростовския светител Иаков и го помолила да я избави от смърт. Свети Иаков се съжалил над нея и подражавайки на Христа, Който не осъдил доведената при него блудница, не предал на смърт осъдената жена, а ѝ определил специално място за покаяние до края на живота ѝ. Заради тази постъпка ростовският княз и гражданите се разгневили срещу свети Иаков и изгонили своя добър пастир от престола.

Когато напуснал града, свети Иаков се приближил до брега на ростовското езеро и като свалил от себе си своята светителска мантия, положил я върху водата и като се осенил

с кръстното знамение, стъпил върху нея и заплувал по езерото; като преплувал верста и половина от града, той отново излязъл на брега, на това място, където сега се намира Яковлевският манастир.

Това необичайно чудо изумило княза и народа. Всички разбрали, че постъпили несправедливо и жестоко със своя светител, молели го за прошка на греховете и със сълзи го умолявали да се върне на своя светителски престол. Светителят поради своето незлобие и кротост им простил тежкия им грях; той никога и на никого не можел да се разгневи, но да се върне на престола решително отказал.

На същото това място, на верста и половина от града, където свети Иаков излязъл на брега, той си построил колиба и започнал да живее в нея.

Светителят имал много почитатели и мнозина от тях започнали да идват, за да живеят при него. Тогава той построил килии за братята; а след това и църква в чест на Зачатие на света Анна. В този манастир свети Иаков завършил и дните си.

През времето на светителството на Иаков в Ростов се появил един еретик, на име Маркиан, който учел хората да не се покланят на светите икони, наричайки ги идоли, и разпространявал и други нечестиви мисли. Със своето красноречие и с книжната си ученост той привлякъл към себе си вниманието на ростовския княз, болярите и народа. Но ростовският светител Иаков в присъствието на княза и народа устроил спор с еретика и разобличил лъжеучението му, така че той със срам напуснал Ростов.

Мощите на свети Иаков почиват в основания от него манастир, наречен Яковлевски, в чест на неговия основател.

Тропарь святителю Иакову, епископу Ростовскому

глас 4

Избран от юности Бóгови быв,/ святителю Иакове,/ сего ради архиерейства саном почтен,/ упасл еси люди, яже тебе Бóгом врученныя,/ темже и по преставлении/ чудес дарования от Бóга приял еси/ исцеляти различныя недуги. / Моли о нас, совершающих честную память твою, // да тебе непрестанно величаем.

Кондак святителю Иакову, епископу Ростовскому

глас 8

Яко архиереев сопредстольник/ и святителем изрядный поборник был еси, святителю Иакове,/ непрестанно сохраняй отечество твоё, град же и люди,/ тебе верою почитающия и честным мощем твоим поклоняющия, // да велегласно тебе вопием:/ радуйся, Иакове Богомудре.

Величание святителю Иакову, епископу Ростовскому

Величаем тя,/ святителю отче Иакове,/ и чтим святыю память твою,/ ты бо молиши за нас// Христа Бóга нашего.

Молитва святителю Иакову, епископу Ростовскому

О, пречудне и преблаженне отче, святителю Христов Иакове! С верою и любовью к тебе припадающе, молим тя: огради нас святыми твоими молитвами от всякия беды, скорби и болезни, и от всякаго праведно движимаго на нас гнева Божия. Испроси нам тихое и безмятежное житие, во всяком благочестии и чистоте, и помози нам спасение улучшить и Царствия Небеснаго достигнути. Ей, угодниче Божий и заступниче наш! Не презри усерднаго моления сего нашего, но призри на ны милостивно и умоли о нас всещедраго Человеколюбца Бóга, да не погибнем люте в беззакониих

наших, но да сподобимся с тобою и всеми святыми славити и воспевати всесвятое имя Его, Отца и Сына и Святаго Духа, ныне и присно и во веки веков. Аминь.

ЧЕТИ-МИНУТЫ НА СВ. ДИМИТРИЙ РОСТОВСКИ

Св. преподобни Паладий Еленополски (ок. 430 г.)

Преподобни Паладий е роден около 364 г. в малоазийската област Галатия. На 24-годишна възраст приел монашество и прекарал от 388 до 399 година в подвижнически живот в Египет. За да се запознае по-добре с монашеския живот и да подири примери на истинско подвижничество, Паладий обикалял пеш местата, където се подвизавали бележити християнски отшелници. Преподобни Паладий бил ученик на Евагрий Понтийски, също така бил близък и се ползвал с доверието на св. Иоан Златоуст.

През 400 г. той бил ръкоположен за епископ на гр. Еленополис в Малоазийската област Витиния. По молба на един благочестив знатен придворен, с име Лавс, преподобни Паладий написал книга, наречена в чест на благородника "Лавсаик".

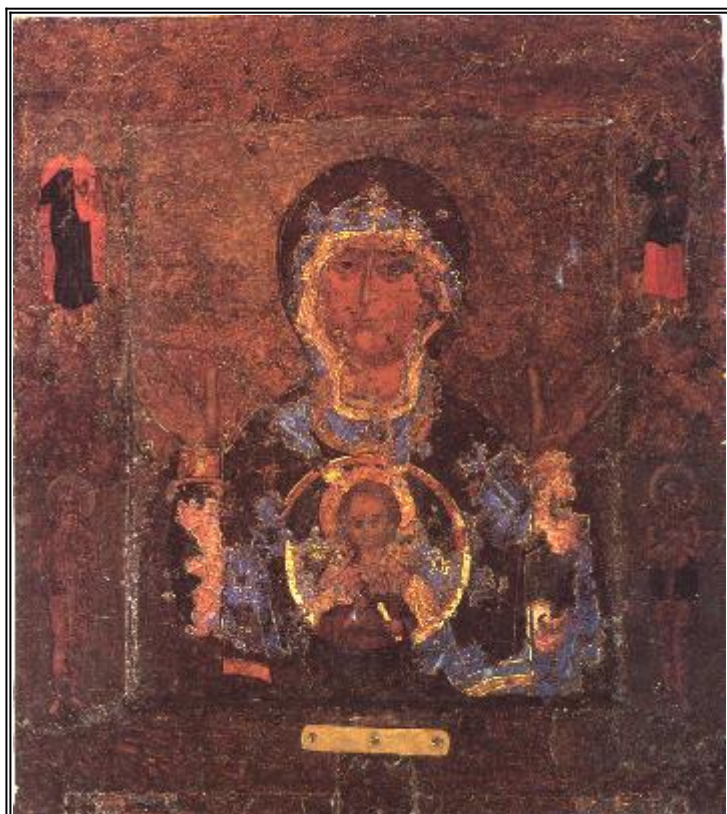
Съчинението съдържа сведения за живота, делата и учението на бележити християнски подвижници, с които Паладий се запознал или за които слушал в своите пътешествия в Египет, Палестина, Сирия, Месопотамия и други. Книгата е важен извор за историята на монашеството в

древнохристиянско време.

Преподобния починал преди 431 година, вероятно около 430 година.

Икона на Пресвета Богородица „Знамение”

Икона на Пресвета Богородица „Знамение” от XII в. Намира се в събора "Света София" (Премъдрост Божия) във Велики Новгород. Счита се, че това е същата тази икона, която през зимата на 1170 г. е спасила новгородците при нападението на суздаците. В 1978 година, по време на изследване на иконата в Института за реставрация, на изображението на Богородица, в окото, е била открита част от острието на стрела. Метала е датиран XII век.

Икона Божией Матери, именуемая "Знамение", изображает Пресвятую Богородицу, сидящую и молитвенно подъемлющую

руки Свои; на груди ее, на фоне круглого щита (или сферы) - благословляющий Божественный Младенец - Спас-Эммануил. Такое изображение Богоматери относится к числу самых первых Ее иконописных образов. В усыпальнице святой Агнии в Риме есть изображение Богоматери с распростертыми в молитве руками и с Младенцем, сидящим на Ее коленях. Это изображение относится к IV веку. Кроме того, известен древний византийский образ Богоматери "Никопеи", VI века, где Пресвятая Богородица изображена сидящею на троне и держащею обеими руками перед собой овальный щит с образом Спаса-Эммануила. Иконы Божией Матери, известные под именем "Знамение", появились на Руси в XI - XII веках, а называться так стали после чудесного знамения от Новгородской иконы, случившегося в 1170 году.

В этот год соединенные силы русских удельных князей, возглавляемые сыном Суздальского князя Андрея Боголюбского, подошли под стены Великого Новгорода. Новгородцам оставалось уповать лишь на Божию помощь. Дни и ночи молились они, умоляя Господа не оставлять их. На третью ночь услышал архиепископ Новгородский Илия дивный голос, повелевающий ему взять из Церкви Спаса Преображения на Ильиной улице образ Пресвятой Богородицы и вынести его на городскую стену. Когда икону переносили, - враги пустили в крестный ход тучу стрел, и одна из них вонзилась в иконописный лик Богородицы. Из глаз Ее истекли слезы, и икона повернулась ликом к городу. После такого Божественного знамения на врагов внезапно напал неизъяснимый ужас, они стали побивать друг друга, а ободренные Господом новгородцы бесстрашно устремились в бой и победили.

В воспоминание чудесного заступничества Царицы Небесной, архиепископ Илия тогда же установил праздник в честь Знамения Божией Матери, который и доныне празднует вся Русская Церковь. Афонский иеромонах Пахомий Логофет, присутствовавший на праздновании иконе в России, написал на этот праздник два канона. На некоторых Новгородских иконах

Знамения, кроме Богоматери с Предвечным Младенцем, изображаются и чудесные события 1170 года. Чудотворная икона 186 лет после явления знамения находилась в той же церкви Спаса Преображения на Ильиной улице. В 1356 году для нее был выстроен в Новгороде храм Знамения Пресвятой Богородицы, ставший собором Знаменского монастыря.

Многочисленные списки с иконы Знамения известны по всей России. Многие из них просияли чудесами в местных храмах и были наименованы по месту явления чудес. К таким спискам иконы Знамения относятся иконы Дионисиево-Глушицкая, Абалацкая, Курская, Серафимо-Понетаевская и другие.

Тропарь Пресвятой Богородице пред иконой Ея «Знамение»

глас 4

Яко необоримую стѣну и истѣчник чудѣс/ стяжавше Тя, рабѣ
Твой,/ Богородице Пречѣстая,/ сопротивных ополчѣния

низлага́ем. / Те́мже мо́лим Тя:/ мир гра́ду Твоему́ да́руй// и
душам на́шим ве́лию ми́лость.

**Кондак Пресвятой Богородице пред иконой Ея
«Знамение»**

глас 4

Честна́го о́браза Твоего́ зна́мение/ прáзднующе, лю́дие Твой, Богороди́тельнице,/ и́мже дивную побéду на сопроти́вныя гра́ду Твоему́ дарова́ла еси́. / Те́мже Тебе́ ве́рою взыва́ем:// ра́дуйся, Де́во, христиа́н Похвало́.

**Величание Пресвятой Богородице пред иконой Ея
«Знамение»**

Досто́йно есть блажи́ти Тя,/ Богоро́дице Де́во,/ честне́йшую Херувим// и сла́внейшую без сравне́ния Серафим.

**Ино величание Пресвятой Богородице пред иконой Ея
«Знамение»**

Велича́ем Тя,/ Пресвята́я Де́во,/ Богоизбра́нная Отрокови́це,/ и чтим о́браз Твой святы́й,/ и́мже то́чиши исцелéния// всем с ве́рою притека́ющим.

**Ино величание Пресвятой Богородице пред иконой Ея
«Знамение» Новгородская**

Вели́чаем Тя,/ Пресвята́я Де́во,/ и чтим о́браз Твой честны́й,/ и́мже побéду на враги́ дарова́// гра́ду на́шему.

**Молитва Пресвятой Богородице пред иконой Ея
«Знамение» Новгородская**

О, Пресвята́я и Препблагословéнная Ма́ти Сладча́йшаго Го́спода на́шего Иису́са Христа́! Припа́даем и поклоня́емся

Тебѣ предъ святою чудотворною иконою Твоею, воспоминающе дѣвное знаменіе Твоего заступленія, великому Новуграду от нея явленное во дни ратнаго на сей град нашѣствія. Смирѣнно молимъ Тя, Всесильная рода нашего Заступнице: якоже дрѣвле отцемъ нашимъ на помощь ускорила еси, тако и ныне нас, немощныхъ и грѣшныхъ, сподоби Твоего Матерняго заступленія и благопопеченія. Спаси и сохрани, Владычице, подъ кровомъ милости Твоея Церковь Святую, градъ Твой, всю страну нашу православную и всехъ насъ, припадающихъ къ Тебѣ съ вѣрою и любовью умилѣнно просящихъ со слезами Твоего заступленія. Ей, Госпожѣ Всемилостивая! Умилосердися на ны, обуреваемые грѣхъ многими, простри ко Христу Господу Богопріимныя руки Твоя и предстательствуй за насъ предъ благодіею Его, просящи намъ прощенія прегрѣшеній нашихъ, благочестнаго мирнаго житія, благія христіанскія кончины и добраго отвѣта на Страшномъ Судѣ Его, да, спасаеми всесильными Твоими къ Немѣ молитвами, блаженство райское унаследуемъ и со всеми святыми воспоемъ Пречестное и Великолѣпое имя Достопоклоняемая Троицы, Отца и Сына и Святаго Духа, и Твое велие къ намъ милосердіе во вѣки вѣковъ. Аминь.

† **ВИЖТЕ ОЩЕ**

Противъ ереста на новостилието

Икуменизъмъ в развитіе - следъ като Б"ПЦ" напусна ССЦ

Отстъплението отъ вярата наречено "нов стил"

ЗА СЪКРАЩАВАНЕТО НА ЛИТУРГИИТЕ, ТАЙНСТВОТА И ТРЕБИТЕ В НОВОСТИЛНАТА ЦЪРКВА

ЗА ПРЕМАХВАНЕТО НА ОГЛАШЕНИЕТО

ЗАЩО БОГ НИ ИЗОСТАВИ

За Петровият пост и въпросите, които поражда

ЗА КОРЕНА НА ЗЛОТО, ЗА НАЧАЛОТО НА
ОТСТЪПЛЕНИЕТО НА РОДНАТА НИ „ЦЪРКВА“, ЗА
БЪЛГАРСКАТА СХИЗМА

Театърът на антихриста

ИСТИНАТА ЗА НАШИЯ НАРОД

Християнството на българите и техните владетели

ИДЕЯТА "ПРАВОСЛАВНИ БУДИТЕЛИ"

Православна ли е демокрацията

Народе, народе...

Защо се премахва вероучението

За старостилния икуменизъм

КОЙ СТОИ ЗАД ОТСТЪПЛЕНИЕТО

ДИСЕКЦИЯ НА ЧОВЕКООМРАЗТА

ПАСТИРСКО ОКРЪЖНО ПОСЛАНИЕ ПРОТИВ
МАСОНСТВОТО

Против юдомасонството

Изповедание на вярата

КЪДЕ СЕ Е СЪХРАНИЛО ПРАВОСЛАВИЕТО